

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

46

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

Матеріали конференції

*Перспективи розвитку
науково-методичного забезпечення навчального
процесу в умовах запровадження нового
Закону України «Про вищу освіту»*

ОДЕСА 2015

Матеріали друкуються відповідно до рішення 46-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення навчального процесу в умовах запровадження нового Закону України «Про вищу освіту»”, яка проходила 8–10 квітня 2015 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Загорученко М.В., канд. техн. наук, доцент,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

На кафедрі для підвищення якості і ефективності навчання з дисципліни охорони праці в галузі студентам запропонований навчально-пізнавальний метод організації праці. Він полягає в наступному:

- викладач на практичних заняттях раціонально організує роботу студента з навчальним матеріалом;
- надає допомогу у пошуку інформації;
- визначає разом зі студентом тему індивідуальної роботи;
- студент креслить технологічну схему, визначає вибране обладнання;
- технологічні процеси та умови праці не повинні бути джерелом небезпечних та шкідливих факторів;
- пропонуються заходи і засоби по поліпшенню умов праці;
- опрацьований матеріал індивідуального завдання буде використований безпосередньо у дипломному проекті.

Запропоноване дає змогу кожному студенту на практиці опанувати вимоги охорони праці до різних робочих місць, отримати навички забезпечення контролю і нагляду за режимом діяльності та надати навчальний матеріал для інших студентів. Особливо ефективно діє метод, якщо на практичних заняттях розглядаються декілька однакових тем індивідуальних робіт, а обов'язки студента-опонента виявити недоліки і запропонувати заходи і засоби по їх усуненню або зменшенню.

Використання такого підходу допоможе студентам наблизитися до реальних умов праці і приведе до підвищення їх відповідальності за життя і здоров'я працівників галузі

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

О.А. Нетребський, В.М. Лисюк

В новому Законі України «Про вищу освіту» (2014) є багато новацій, які, зокрема, стосуються скорочення кількості дисциплін. В рамках академічної автономії вищі навчальні заклади самі вирішуватимуть, якими шляхами досягати стандартів, що встановлює Міністерство, вибираючи відповідні дисципліни з урахуванням зменшення кількості навчальних годин на 1 кредит з 36 до 30 годин. Таким чином, ряд обов'язкових нормативних дисциплін, й серед них дисципліни кафедри БЖД: «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист», опинились в ситуації невизначеності.

Реалії сьогодення свідчать про існуючий в нашому суспільстві низький рівень культури безпеки життєдіяльності, незадовільний стан виробничого травматизму і профзахворюваності на більшості підприємствах, недотримання вимог цивільного захисту. За статистикою Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в 2014 р. зареєстровано 6850 потерпілих від нещасних випадків на виробництві,

серед них – 525 смертельно. Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 63,7% (4361) нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 25,2% (1728) нещасних випадків, а через технічні причини – 11,1% (761) нещасних випадків.

В основі організаційних причин лежить якість системи навчання з питань безпеки людини в навколишньому середовищі взагалі та у виробничому зокрема. З метою вдосконалення освіти з безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту в вищих навчальних закладах при підготовці спеціалістів всіх напрямів підготовки та освітньо-кваліфікаційних рівнів вивчаються нормативні дисципліни «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист». Свого часу НМК з БЖД Міносвіти України розробила структурно-логічну схему вивчення означених дисциплін – рис.1.

Сьогодні ці дисципліни вивчаються в такому обсязі: «Безпека життєдіяльності» – 54 год (для бакалаврів), «Основи охорони праці» – 54 год (для бакалаврів), «Охорона праці в галузі» – 36 год (для магістрів та спеціалістів), «Цивільний захист» – 36 год (для магістрів та спеціалістів). Усього – 180 годин.

«Безпека життєдіяльності» вивчається на 1 чи 2 курсах. Завдання дисципліни – навчити людину захистити саму себе та близьких від небезпек в усіх сферах життєдіяльності, зберегти життя і здоров'я та поліпшити його. Інколи цю дисципліну асоціюють з охороною праці чи цивільним захистом, але це помилкове сприйняття.

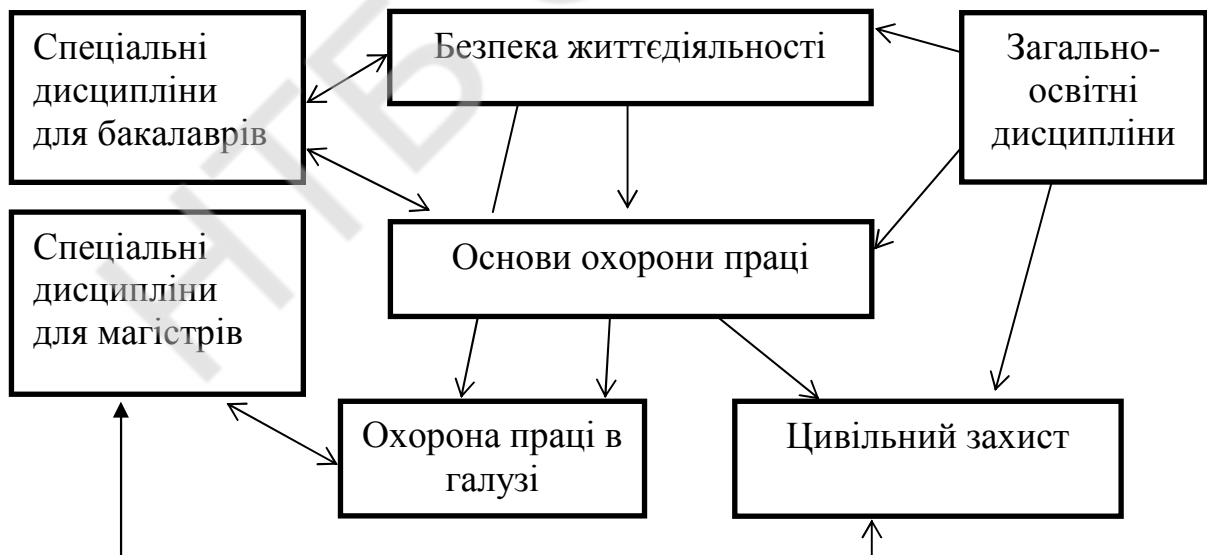

Рис.1 Спрощена структурно-логічна схема вивчення дисциплін кафедри БЖД студентами

«Безпека життєдіяльності» не має чітко вираженої професійної спрямованості. Це інтегрована дисципліна гуманітарно-технічного напрямлення, яка узагальнює дані відповідної науково-практичної діяльності, формує

поняттєво-категорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення у подальшому охорони праці, цивільного захисту, а також захисту навколишнього середовища, які вивчають конкретні небезпеки і способи захисту від них. Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» базується на теоретичних і практичних знаннях, одержаних студентом в загальноосвітніх навчальних закладах та при вивченні загальноосвітніх дисциплін у вищому закладі, а також набутому життєвому досвіді.

Наступною дисципліною, яку вивчають студенти-бакалаври, є «Основи охорони праці». Під час вивчення цієї дисципліни студент знайомиться з загальними питаннями охорони праці, які об'єднані у систему законодавчих, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів. Дана дисципліна є комплексною й базується як на загальноосвітніх, так і на загально-технічних та спеціальних дисциплінах, а також на базових поняттях безпеки життєдіяльності.

Галузеві питання безпеки, що враховують специфіку відповідних підприємств, читаються в курсі «Охорона праці в галузі». Ця дисципліна викладається для студентів всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» («спеціаліст»). Програма дисципліни «Охорона праці в галузі» розроблена з урахуванням того, що при реалізації робочих навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» студенти вивчали нормативні дисципліни «Безпека життєдіяльності» і «Основи охорони праці». Курс базується також на знаннях, які студенти одержали при вивчанні загально-технічних та професійних дисциплін за обраною спеціальністю. Передбачається, що на цьому етапі студенти вже мають достатнє уявлення про умови праці щодо їхньої майбутньої професії. Метою дисципліни є забезпечення майбутніх фахівців знаннями та практичними навичками при створенні безпечних та нешкідливих умов праці на галузевому підприємстві (установі).

Дисципліна «Цивільний захист», яка вивчається на 5 курсі, тісно пов'язана з «Охороною праці в галузі», так як теж враховує особливості майбутньої професійної діяльності випускника. Освоївши програму навчальної дисципліни «Цивільний захист», магістри(спеціалісти) у відповідних напрямках підготовки повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог системи цивільного захисту на галузевих об'єктах.

Виходячи з вищесказаного, вважаємо доцільним об'єднання дисциплін наступним чином:

- «Безпека життєдіяльності» і «Основи охорони праці», які вивчаються для всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» (рекомендується викладання такої об'єднаної дисципліни в 6(7) семестрі);

- «Охорона праці в галузі» і «Цивільний захист», які вивчаються для всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», «магістр».

Таке об'єднання потребує від викладачів кафедри розробки відповідних навчально-методичних комплексів дисциплін, починаючи з робочих навчальних програм дисциплін та закінчуючи методичними матеріалами для забезпечення всіх видів занять й проведення контрольних заходів. В цій навчально-методичній роботі важливе значення має питання уніфікації

навчальних годин(лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, СРС) для кожної дисципліни по всім спеціальностям. Згідно діючим до сьогоднішнього часу Типовим навчальним програмам з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» і «Цивільний захист» загальна структура, зміст, види занять, обсяги навчання і форми контролю засвоєння матеріалу однакові для всіх спеціальностей та напрямів підготовки. Уточнення змісту навчальних дисциплін з урахуванням специфіки напрямів підготовки та спеціалізації студентів здійснюється в робочих навчальних програмах та методичних рекомендаціях, які розробляються на кафедрі. Так, наприклад, для дисципліни «Охорона праці в галузі», зміст практичних занять (при уніфікованій кількості годин) визначається фаховою спрямованістю за відповідним напрямом підготовки. Розбіжності в кількості навчальних годин для однієї і тієї ж дисципліни викликають певні труднощі з розробкою методичного забезпечення, коли для однієї і тієї ж дисципліни з'являлось декілька десятків робочих програм, як це було вже в минулому.

Окрім того, студенти різних спеціальностей при цьому опиняються в неоднакових умовах для засвоєння дисциплін, в той час, коли питання особистої безпеки та безпеки оточуючих мають однаково важливе значення для всіх спеціальностей без винятку. До речі, проблема уніфікації спеціально розглядалась на Вченій Раді ОНАХТ, де було прийнято рішення про уніфікацію годин по дисциплінам кафедри, яке на сьогодні виконується.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

О.А. Нетребський, С.М. Неменуца

Перед вищими навчальними технічними закладами на сучасному етапі розвитку актуальним є завдання підготовки висоосвіченої особистості, яка зможе самостійно здобувати знання та вміло їх використовувати на практиці. Майбутні фахівці повинні навчитися бачити труднощі, що можуть виникнути в процесі трудової діяльності та ризик виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть привести до несприятливих наслідків на підприємстві. Вміти орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки. Не менш важливим є формування у студентів відповідальності за особистові та колективну безпеку

Дисципліна «Безпека життєдіяльності» є базовою у підготовці для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр. Вона закладає базові компетенції для вивчення інших дисциплін – «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист». Програма дисципліни для вищих навчальних закладів третину навчального часу відводить на самостійну і індивідуальну роботи. Тому кафедра приділяє особливу увагу наповненню дисципліни. Основні знання студенти отримують під час проведення лекцій та практичних робіт, а інше – виноситься на самостійне доопрацювання.

ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПРОГРАМИ САПР AUTOCAD – ШЛЯХ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ	
Г.В. Коркач, С.М. Павловський, Т.Є. Лебеденко, О.М. Котузаки	146
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ	
О.І. Данилова	148
МОДУЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ	
О.О. Євтушевська	149
ПРО ПРЕДМЕТ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	
Є.О. Григор'єв, Г.М. Павленко, Т.І. Ткачук	150
СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОГО ЗНАННЯ ЯК АКЦЕНТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
О.М. Герєга	151
ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
Л.Я. Донець, С.О. Смірнова	152
ПРО СТРУКТУРУ ТА ЗМІСТ ІНЖЕНЕРНОЇ ГРАФІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
О.А. Краснодарська	153
МУЛЬТИМЕДІЙНІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
В.М. Петров	155
ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ПИТАНЬ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ	
З.М. Сахарова	156
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	
О.А. Нетребський, В.М. Лисюк	157
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»	
О.А. Нетребський, С.М. Неменуца	160
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ПРОГРАМУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ» У ВНЗ	
Н.В. Кальмус	162
ЯК ПРОВЕСТИ ЕФЕКТИВНУ ЛЕКЦІЮ?	
Н.В. Ліщенко	163
РОБОТА З ЮРИДИЧНОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ ТА ЗАКОНОДАВЧОЮ БАЗОЮ ПІД ЧАС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	
В.О. Орлова	164
ВИВЧЕННЯ НОВИХ ПОНЯТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ОНАХТ	
І.А. Осадча	166
СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ СПЕЦІАЛІСТІВ- ПИВОВАРІВ	
І.В. Мельник	167
ДЕЯКІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
Н.В. Нужна	168
КОМБІНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ	
В.І. Колесник	169
ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ФОРМУВАННІ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	
О.П. Ощепков	171
РОЛЬ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО НАПРЯМКУ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	
С.П. Решта	172
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»	
О.Г. Шишко	173